

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ

«27» մայիսի 2014թ.

N 333-Ն

ք.Ստեփանակերտ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱԴՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂԻ
ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2014
ԹՎԱԿԱՆԻ ԾՐԱԳԻՐԸ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարությունը որոշում է.

1. Հաստատել Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի Տողի ենթաշրջանի գյուղատնտեսության զարգացման 2014 թվականի ծրագիրը (այսուհետ՝ Ծրագիր)՝ համաձայն հավելվածի:

2. Սահմանել, որ՝

1) Ծրագրի կատարման հսկողությունը վերապահվում է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությանը.

2) Ծրագրի շրջանակներում իրականացվող միջոցառումների պատասխանատու է հանդիսանում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի վարչակազմը.

3) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության Հաղրութի շրջանի վարչակազմը՝ եռամսյակային հաշվետվություն է ներկայացնում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարություն՝ սույն Ծրագրի շրջանակներում իրականացված միջոցառումների մասին.

4) Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղատնտեսության նախարարությունը տնտեսական տարին ավարտվելուց հետո՝ եռամսյա ժամկետում Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության կառավարություն է ներկայացնում հաշվետվություն՝ կատարած աշխատանքների և իրականացրած միջոցառումների մասին:

3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող օրվանից:

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ
ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉԱՊԵՏ

Ա. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հավելված
Լեռնային Ղարաբաղի

**ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ**

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր
ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՀԱՂՐՈՒԹԻ ՇՐՋԱՆԻ ՏՈՂԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ
ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻ

ՍՏԵՓԱՆԱԿԵՐՏ - 2014 ԹՎԱԿԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

I. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

II. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԼՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

ԼՂՀ Հաղորդի շրջանի Տողի ենթաշրջանի (այսուհետև Տողի ենթաշրջան) համայնքների համաչափ զարգացումը մեծապես պայմանավորված է այդ համայնքների գյուղատնտեսության զարգացմամբ, քանի որ ներկայումս և տեսանելի հեռանկարում այս ենթաշրջանի բնակչության մեծ մասի կենսամակարդակի բարձրացման աղբյուր են լինելու այն եկամուտները, որոնք ստացվում են գյուղատնտեսական արտադրությունից և գյուղատնտեսության բնագավառում վարձու աշխատանքից՝ հաշվի առնելով ենթաշրջանում առկա հողային, աշխատանքային, տեխնիկական ռեսուրսների առկայությունը:

Տողի ենթաշրջանը գտնվում է ԼՂՀ Հաղորդի շրջանի հյուսիս-արևելյան մասում: Այն ընդգրկում է Տող, Տումի, Ազոխ, Դրախտիկ, Թաղուտ, Հակակու, Մեծ Թաղեր, Մոխրենես համայնքները, որոնց հեռավորությունը մայրաքաղաք Ստեփանակերտից տատանվում է 48-75 կիլոմետրի սահմաններում, իսկ շրջկենտրոն Հաղորդից՝ 15-35 կիլոմետրի սահմաններում: Տողի ենթաշրջանի համայնքներն ունեն 8481.01 հա գյուղատնտեսական նշանակության հողեր, որոնք կազմում են ԼՂՀ Հաղորդի շրջանի ընդհանուր գյուղատնտեսական նշանակության հողերի 7.9 տոկոսը:

Մույն ծրագրով ներկայացվում են Տողի ենթաշրջանի գյուղատնտեսության զարգացման 2014 թվականի իրականացվելիք միջոցառումները և ակնկալվող արդյունքները:

Տողի ենթաշրջանի համայնքների գյուղատնտեսության զարգացման ծրագիրը նպատակաուղղված է ենթաշրջանի համայնքներում հիմնական միջոցների ստեղծմանը և հետագա զարգացման համար նախադրյալների ապահովմանը:

I. ԾՐԱԳՐԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Նպատակը.

Տողի ենթաշրջանում առկա հողային, աշխատանքային, նյութատեխնիկական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և համալրման արդյունքում նախադրյալներ ստեղծել բնակչության կենսապայմանների աստիճանական բարելավման, բնակչության արտահոսքի մեղմացման և կանխման, արժանավայել ու անվտանգ ապրելու և բարիքներ ստեղծելու համար:

Խնդիրները.

1. Տողի ենթաշրջանի համայնքներում գյուղատնտեսության զարգացման, ինչպես նաև ոչ գյուղատնտեսական գործունեության ծավալման և զարգացման համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծում:

2. Առկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերի լիարժեք օգտագործման և հողերի վիճակի բարելավման համար հնարավորությունների ստեղծում, վարելահողերի ու բազմամյա տնկարկների՝ ռոտզման ջրով ապահովվածության մակարդակի բարձրացում:

3. Տողի ենթաշրջանի համայնքների բնակչության աշխատունակ հատվածի համար լիարժեք զբաղվածության ապահովում:

4. Գյուղատնտեսական մթերքների արտադրությամբ զբաղվող տնտեսությունների համատեղ գործունեության մեխանիզմների կիրառում:

II. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Տողի ենթաշրջանի համայնքներում կատարած ուսումնասիրությունները ցույց են տալիս, որ ենթաշրջանի գյուղատնտեսության զարգացման նպատակով 2014 թվականին անհրաժեշտ է իրականացնել ստորև ներկայացվող միջոցառումները (ըստ համայնքների ցանկը կցվում է)։

1. Կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն (կորնզան)։ Բազմամյա կերային մշակաբույսերի տարածքների ընդլայնումը կարևորվում է ինչպես անասունների համար կերային բազայի ապահովման, այնպես էլ ցանքատարածությունների կառուցվածքի բարելավման տեսանկյունից։ Ծրագրով նախատեսվում է բազմամյա խոտաբույսերի 34.0 հա տարածքի մշակության համար հատկացնել 3550.0 հազար ՀՀ դրամ, որով ձեռք կբերվի համապատասխան քանակությամբ դիզվառելիք և սերմացու։

2. Պտղատու այգիների հիմնադրում (տնկիների տրամադրում)։ Նշված միջոցառման իրականացման նպատակով նախատեսվում է ներդնել 3810.0 հազար ՀՀ դրամ։ Պտղատու, հատկապես թզուկ պտղատու ծառատեսակների մշակությունը հնարավորություն կտա լուծել թարմ պտուղներով բնակչության ապահովվածության հարցը, ինչպես նաև նախադրյալներ կստեղծվեն վերամշակման համար։

3. Ոռոգման համակարգի բարելավում։ Ծրագրով նախատեսվում է 2014 թվականին 35000.0 հազար ՀՀ դրամ ուղղել ենթաշրջանի համայնքներում սուբսիդիային ջրհորների գործարկման աշխատանքների իրականացմանը, ոռոգման ցանցի բարելավմանը, որը հնարավորություն կստեղծի լիարժեք օգտագործել առկա գյուղատնտեսական նշանակության հողերը, բարձրացնել վարելահողերի ու բազմամյա տնկարկների ջրաապահովվածության մակարդակը։ Միջոցառումը կարևոր նախադրյալ է բանջարա-բոստանային և կերային կուլտուրաների մշակության համար։

4. Գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերում։ Գյուղատնտեսության ինտենսիվացման, նրա արդյունավետության բարձրացման կարևոր նախապայմաններից է գյուղտեխնիկայի հավաքակազմի արդիականացումը, տեխնիկական հագեցվածության մակարդակի բարձրացումը։ Ծրագրով նախատեսվում է թվով մեկ կոմբայնի ձեռք բերման համար հատկացնել 2000.0 հազար ՀՀ դրամ գումար, որը Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղի և գյուղատնտեսության աջակցության հիմնադրամի միջոցով պայմանագրային հիմունքներով կտրամադրվի հողօգտագործողին։

5. Խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում։ Անասնազխաքանակի ավելացումը ենթադրում է ոչ միայն թարմ և վերամշակված անասնապահական մթերքների նկատմամբ կարիքների բավարարում, այլև կայուն զբաղվածության ապահովում և եկամուտների ավելացում։ Ծրագրով նախատեսվում է 12000.0 հազար ՀՀ դրամ հատկացնել խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերման նպատակով։

6. Անասնաշենքերի վերանորոգում։ Կենդանիների առողջության պահպանումն ու մթերատվության բարձրացումն առավելապես կախված է անասնաշենքերի նորմալ գոռհիգիենիկ պայմանների ստեղծմամբ։ Այդ նպատակով կարևորվում են անասնաշենքերի վերանորոգման աշխատանքները, որի համար նախատեսվում է ձեռք բերել 7640.0 հազար ՀՀ դրամ գումարի տարբեր շինանյութեր և անհատույց տրամադրել ըստ ներկայացված հայտերի։

7. Դաշտերի մաքրում թփուտներից և դաշտամիջյան ճանապարհների վերանորոգում։ Այս միջոցառումը ենթադրում է դաշտամիջյան ճանապարհների բարեկարգում և վարելահողերը ու խոտհարքները մաքրում թփուտներից, ինչպես նաև մացառուտներից։

Միջոցառման նպատակն է գյուղատնտեսական շրջանառությունից դուրս մնացած վարելահողերի և խոտհարքների շրջանառության մեջ դնելն է, որի իրականացման համար նախատեսվում է հատկացնել 8000.0 հազար ՀՀ դրամ:

Նշված միջոցառումներից խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերման համար նախատեսված գումարը կտրամադրվի վարկի տեսքով, իսկ պտղատու այգիների հիմնադրման, բազմամյա խոտաբույսերի մշակության, դաշտերի մաքրման և դաշտամիջյան ճանապարհների վերանորոգման, անասնաշենքերի վերանորոգման և ոռոգման համակարգի բարելավման համար նախատեսված գումարները՝ անհատույց:

Ֆինանսական միջոցները կտրամադրվ են Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության գյուղի և գյուղատնտեսության աջակցության հիմնադրամի միջոցով՝ շրջանի վարչակազմի կողմից ներկայացված համապատասխան հայտի հիման վրա:

Տողի ենթաշրջանի գյուղատնտեսության զարգացման ծրագրի իրագործման համար 2014 թվականին պահանջվող ներդրումներն, ըստ եռամսյակների, ներկայացված են աղյուսակում:

**ՏՈՂԻ ԵՆԹԱՇՐՋԱՆԻ ԳՅՈՒՂԱՏՆԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ
ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՄԱՆ ՀԱՄԱՐ 2014 ԹՎԱԿԱՆԻՆ ՊԱՀԱՆՁՎՈՂ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐԸ**

/հազ. դրամ/

Հ/Հ	Ներդրումների նպատակը	2014թ.	այդ թվում՝ ըստ եռամսյակների			
			1-ին	2-րդ	3-րդ	4-րդ
1.	Կերային բազմամյա խոտաբույսերի մշակություն	3550.0		2710.0	840.0	
2.	Պտղատու այգիների հիմնադրում	3810.0		2810.0		1000.0
3.	Ոռոգման համակարգի բարելավում	35000.0		20000.0	15000.0	
4.	Գյուղատնտեսական տեխնիկայի ձեռքբերում	2000.0		2000.0		
5.	Խոշոր և մանր եղջերավոր անասունների ձեռքբերում	12000.0		2000.0		10000.0
6.	Անասնաշենքերի վերանորոգում	7640.0		3640.0	4000.0	
7.	Դաշտերի մաքրում թփուտներից և դաշտամիջյան ճանապարհների վերանորոգում	8000.0		8000.0		
ԸՆԴԱՄԵՆԸ		72000.0		41160.0	19840.0	11000.0

III. ԾՐԱԳՐԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՄԻՑ ԱԿՆԿԱԿՎՈՂ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Համապատասխան ներդրումներ կատարելու դեպքում սույն ծրագրի իրականացումից ակնկալվում է Տողի ենթաշրջանի համայնքներում գյուղատնտեսական ոլորտի զարգացման առաջընթաց, որն առաջիկա տարիներին կդրսևորվի հետևյալ արդյունքներով.

1) կերային մշակաբույսերի մշակությունը դրական ազդեցություն կունենա գյուղատնտեսական հողատեսքերի բերրիության բարձրացման վրա: Այն որպես

ցանքաշրջանառության կարևոր օղակ կնպաստի դաշտերի մոլախոտերից մաքրմանը, հողի

կառուցվածքի բարելավմանը և ազոտով հարստացմանը, կբարձրանա նրանից հետո մշակվող կուլտուրաների բերքատվությունը:

Իրականացվող ներդրումների հաշվին կկատարվի 34 հեկտար բազմամյա կերային խոտաբույսերի ցանքս, որից հետագա տարիներին կապահովվի միջինը 170-175 տոննա համախառն բերք՝ տարվա կտրվածքով, 1 տոննայի միջին արժեքը կազմում է 35000 ՀՀ դրամ: Մտացված բերքը որպես կեր օգտագործումից կստացվի միջին հաշվով 7.7 տոննա միս՝ կենդանի քաշով, որի ընդհանուր արժեքը կկազմի 6.93 մլն դրամ:

2)պտղատու նոր այգիների հիմնադրումը նախադրյալներ կստեղծի ենթաշրջանում պտղաբուծության ճյուղի զարգացման համար: Հնարավորություն կստեղծվի տեղական մրցունակ արտադրանքի հաշվին փոխարինել ներմուծվող պտղատեսակների զգալի մասը, ինչպես նաև կնպաստի պտղի նկատմամբ ինքնաբավության մակարդակի բարձրացմանը: Արտադրության ծավալների ավելացումը կնպաստի վերամշակման ճյուղի զարգացմանը:

Իրականացվող ներդրումների հաշվին կհիմնադրվի 5.0 հեկտար խնձորի այգի, որը պտղաբերության կանցնի 4-րդ տարում:1 հեկտարից ակնկալվող համախառն բերքը կազմում է 10-15 տոննա, իսկ լրիվ պտղաբերության հասնելուց հետո՝ 20-25 տոննա, 1 տոննայի միջին արժեքը կազմում է 200 000 դրամ:

3)ռոռգման համակարգի բարելավման շնորհիվ ենթաշրջանում կավելանան ռոռգվող հողատարածքները, որը զգալիորեն կբարձրացնի վարելահողերի օգտագործման մակարդակը, գյուղատնտեսական մշակաբույսերի բերքատվությունը և արտադրության ծավալները:

Իրականացվող ներդրումների հաշվին կփորվի մեկ արտեզյան ջրհոր, որի շնորհիվ ռոռգովի կդարձվի 4-5 հեկտար վարելահող, որը կդրվի հիմնականում բանջար-բոստանային մշակաբույսերի տակ:

4)Տողի ենթաշրջանում հացահատիկահավաք կոմբայնի ձեռքբերումը կնպաստի ժամանակին և անկորուստ բերքահավաքի աշխատանքների իրականացմանը, ինչպես նաև կհամալրի առկա գյուղտեխնիկայի պարկը:

5)դաշտերը թփուտներից մաքրման շնորհիվ մշակության տակ կդրվի շրջանառությունից դուրս մնացած շուրջ 70 հեկտար վարելահողեր և խոտհարքներ, իսկ նշված տարածքների դաշտամիջյան ճանապարհների վերանորոգումը կնպաստի վարելահողերի մշակության համար գյուղտեխնիկայի անխափան տեղաշարժմանը:

6)գյուղատնտեսության ոլորտի գործունեության արդյունքում կբարձրանա բնակչության զբաղվածության մակարդակը և կավելանան եկամուտները:

7) անասնազլխաքանակի ավելացման նպատակով ձեռք կբերվի 25 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասուն և 50 գլուխ մանր եղջերավոր անասուն, որոնց բուծման արդյունքում տվյալ տարում և հետագա տարիներին կարտադրվի 20000 կգ կաթ և 3900 կգ միս կենդանի քաշով, դրանց ընդհանուր գումարը գործող գներով կազմում է 6 մլն 300 հազար դրամ: